

Posudek oponenta bakalářské práce

Název práce: Souvislosti mezi svědomím a utrpením: pokus o základní vyjasnění

Autor práce: Jana Kaliánová, DiS

Posudek vypracoval: Tomáš C. Havel, Dr. theol.

Datum: 3. 5. 2022

Práce teoretického rázu je zaměřená na téma, které je především také díky aktuální politické situaci ve východní Evropě opět velmi aktuální. Autorka se věnuje vztahu mezi svědomím a utrpením. Teoreticky ho reflektuje a dokládá biografickou zkušeností a myšlením filozofa Jana Patočky. Cílem práce stanoveným autorkou je „nalézt v textech Jana Patočky vztah k těmto fenoménům (svědomí a utrpení), následně jej analyzovat a zhodnotit, zda se může použít jeho odkaz pro dnešní pedagogiku“ (s. 6).

Poté co je autorkou diskutován vztah morálního jednání ke svědomí, kdy v závěru pojmenovává možný vztah mezi svědomím a utrpením (s. 7-18) se věnuje dějinnému příkladu Charty 77. Jedním z jejích mluvčích a prvních signatářů byl Jan Patočka. Čtenář je seznámen s jeho životem a především pak s jeho filozofickými myšlenkami publikovanými v knize Péče o duši. Autorčina argumentace směřuje ke konstatování, že: „Patočkovu svědomí, jeho morální poznání, jej vedlo do konce jeho života být věrný péči o duši, být věrný pohybu k dobru, pravdě.“ (s. 30)

Je škoda, že v práci je autorkou spíše jen náznakem pojmenováván přesah směrem k odkazu pro dnešní pedagogiku, což si však kladla jako jeden z cílů. Tak například jen stroze konstatuje: „Neopomenul (Patočka) zdůraznit rozvoj a ochranu duše již od útlého dětství, kterou můžeme najít ve významu pohádek. Což je nepopíratelně stále nedoceněný výchovný odkaz v dnešní společnosti.“ (s. 31)

Autorka v závěru práce píše o tom, že ji „Patočkův výchovný aspekt jako pedagoga oslovil a pokládá za důležité vědomě v pedagogické oblasti, zejména s dětmi pracovat“ (s. 35) s tím, že chce „vést děti k rozvoji myšlení, aby uměly mít myšlenkový náhled“ (s. 35) a byl tak v nich posilován postoj ke svědomí, aby se naučily rozpoznávat dobro a zlo a to jak rozhovorem, pohádkami, příběhy nebo i zážitky z události jejich života (srov. s. 35). Konkrétnější představu o tom, jak by dosažení těchto nároků mohlo vypadat v pedagogické praxi bohužel autorka dále nerozvíjí. Čtenář si tak může pod realizací autorčina nároku představit cokoliv, včetně například laciného moralizování na základě konkrétních příběhů, což by jistě neodpovídalo Patočkovým myšlenkám.

Obecně je však třeba ocenit autorčinu snahu uchopit teoretické téma a opřít ji o biografickou zkušenost konkrétního člověka, který své myšlenky k danému tématu – jak tomu je v případě Jana Patočky – také naplnil svým životem.

Po formální stránce práce odpovídá obvyklým standardům a to jak vzhledem k jejímu členění, tak vzhledem k citacím a odkazům na literaturu.

Návrh otázky pro obhajobu:

V čem konkrétně spatřujete Patočkův výchovný aspekt, na který se odkazujete na straně 35 nahoře? Uveďte prosím příklad konkrétní pedagogické praxe, ve které by byl přítomný.

Závěrečný výrok:

Bakalářská práce splňuje po obsahové i formální stránce dané požadavky, a proto ji doporučuji k obhajobě.

Návrh hodnocení na základě posouzení práce: výborný (1) až velmi dobrý (2) dle obhajoby.

V Českých Budějovicích, dne 3. 5. 2022

Tomáš C. Havel
oponent práce